

Põllumajandusameti, Veterinaar- ja Toiduameti ning mesinike koostöös mesilaste suurenenud suremuse põhjuste välja selgitamiseks

1. Mesinike ja taimekaitsevahendi kasutajate kohustused

1.1. Mesinike kohustused:

Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse 26.06.2014. a määrusele nr 103 „Põllumajandusloomade register“ **peavad kõigi mesilate andmed olema kantud PRIA põllumajandusloomade registrisse**. Registrisse peavad olema kantud nii turustamise eesmärgil kui ka omatarbeks tegutsevad mesilad, sõltumata mesilasperede arvust. Täpne mesila asukoht ja mesiniku sidevahendite andmed registris võimaldavad põllupidajatel leida tema läheduses olevate mesilate kohta infot PRIA avaliku veebikaardi kaudu.

Nimetatud määrusest ja Põllumajandusministri 23.02.2005. a määrusest nr 21 „Ravimite ning ravimsöötade loomahaiguste ennetamiseks ja raviks kasutamise tingimused ja kord“ tulenevalt peab mesinik pidama arvestust (paberandjal või elektrooniliselt) kõikide tema mesilates olevate mesilasperede kohta. **Mesilasperede arvestuses** peavad kajastuma:

- registreeritud mesilate arv
- mesilasperede arv igas mesilas
- uue mesilaspere ja mesilasema mesilasse toomise või saamise kuupäev
- ostmise/müümise korral eelmise/järgmise mesiniku ja mesila andmed

Mesinik peab pidama arvestust mesilasperede kõigi ravimite ja mesilaste haiguste tõrjemeetmete kohta. **Ravimite arvestuses** peavad kajastuma:

- mesilaspere identifitseerimise andmed
- kasutatud ravimi või tõrjevahendite nimetus (nt oblikhappe vm varroalesta tõrjeks kasutatud)
- andmed ravimi väljastaja kohta (veterinaararsti või apteegi)
- ravimise kuupäev ja andmed teostaja kohta
- manustamisviis ja raviskeem
- määratud keeluaeg mesindussaadustele

Mesilaspere müügi või mõnel muul viisil võõrandamise korral keeluaega kehtides on mesinik kohustatud edastama keeluaega seonduvad andmed uuele mesinikule. Andmeid mesilasperede registreerimise ja ravi kohta peab mesinik säilitama vähemalt 3 aastat.

Mesinik peab oma mesilasperesid **regulaarselt kontrollima** ning hukkumisest koheselt teavitama VTA piirkondliku keskuse järelevalveametnikku (edaspidi VTA järelevalveametnik).

Hea tava on **mesinikul teavitada oma mesila olemasolust** naabruses asuvaid taimekaitsevahendi kasutajaid.

1.2. Taimekaitsevahendi kasutaja kohustused:

Vastavalt Põllumajandusministri 29.01.2011. a määrusele nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded“ kehtib mesilaste kaitsmiseks üldine **õitsvate taimede pritsimise keeld**. See tähendab, et kui põllukultuur või umbrohi õitseb, on keelatud mistahes taimekaitsevahendiga pritsida nii päeval kui öösel.

Kui ei esine õitsvaid taimi, on putukatõrjevahendite (insektitsiidide) pritsimine lubatud ajavahemikus kella 22.00-05.00. Õise pritsimise eesmärk on vähendada tolmeldajate võimalikku kokkupuudet taimekaitsevahendiga nende aktiivsel lennuajal, näiteks tolmeldajate teraviljapõllust üle lendamisel või taimekaitsevahendi triivil.

Säilinud on mõned erandid taimekaitsevahendile, mille riskihindamise tulemusena on lubatud pritsimine põllukultuuri õitsemisel või teatud kahjurite tõrjel päevasel ajal. Sellisel juhul on see üksikasjalikult välja toodud infolehel. Oluline on järgida **taimekaitsevahendi kasutusjuhendit**.

Hea tava on **teavitada kavandatavast taimekaitsetööst** enne taimekaitsevahendiga pritsimise alustamist seda isikut, kelle mesilaspered asuvad kuni kahe kilomeetri kaugusel põllust, kus taimekaitsevahendit kavandatakse kasutada. Teades kavandatavatest taimekaitsetöödest saab mesinik jälgida taimekaitsetööde ajal oma mesilaste tegevust ja vajadusel võtta kasutusele ettevaatusabinõud.

2. Mesilaste suurenenud suremusest teavitamine

2.1. Mesinik teavitab mesilaste massilisest hukkumisest VTA järelevalveametnikku. Mesilaste massiline hukkumine on siis, kui mesilasperes on hukkunud korraga ühe ööpäeva jooksul enam kui 10% lennumesilastest.

Mesilaste ulatuslikust haigestumisest või hukkumisest teavitamine on vastavalt loomatauditõrje seaduse § 9-le mesinikule kohustuslik.

2.2. VTA järelevalveametnik teavitab võimalikust taimekaitsevahendite väärkasutusest PMA taimekaitse järelevalveametnikku.

2.3. Kui mesinik teavitab PMA-d kahtlusest, et tema mesila lähiümbruses on toimunud võimalik taimekaitsevahendi kasutamise nõuete rikkumine ja mesilaste hukkumine võib olla selle tagajärg, siis edastab PMA saadud informatsiooni mesilaste hukkumise kohta VTA järelevalveametnikule.

2.4. Soovituslik on teavitada juhtumist kohaliku usaldusmesinikku.

2.5. Mida mesinik saab ise ära teha, ka siis kui juhtum leiab aset nädalavahetusel?

Nädalavahetusel ei pruugi ametkondade esindajad kohe reageerida. Sel juhul peaks mesinik maksimaalselt fikseerima toimunu asjaolud: abiks on pildi- ja videomaterjal mürgistuskahtlusega mesilastest, mille tegemine on tänapäeval praktiliselt igäühe võimuses. Kui asjaolude digitaalne jäädvustamine pole siiski võimalik võib koostada olukorra kirjelduse, mille kinnitab/kinnitavad tunnistaja(d).

Hukkunud mesilastest on soovitatav võtta proov steriilsesse anumasse (200 ml mesilasi) – mesilasi ei tohi maapinnalt kokku pühkida, vaid noppida anumasse ükshaaval. Proovi säilitada riknemise vältimiseks külmas. Ametliku menetluse aluseks oleva proovi mesilastest võtab kohale saabudes VTA ametnik. Mesiniku võetud proov saab olla lisamaterjaliks, mille abil saab võrrelda ametliku proovi tulemusi. Proovi võtmine oleks hea fikseerida videomaterjalis või tunnistaja(te) abil.

Kui mesinikul pole võimalik kohal viibida VTA ametniku poolt välja pakutud ajal, saab mesinik volitada (lihtvolitus) kedagi ennast esindama. VTA ametnik ei saa teha pädevat mesila ja mesilasperede ülevaatus loomaomaniku või tema esindaja kohal viibimata.

3. Teavitamisele reageerimine

3.1. VTA järelevalveametnik kooskõlastab PMAga edasised tegevused mesilaste suurenenud suremuse põhjuste väljaselgitamiseks.

3.2. Mesilaste suurenenud suremuse põhjuste väljaselgitamiseks viib VTA järelevalveametnik mesilas läbi **epidemioloogilise uuringu**. Epidemioloogilise uuringu läbiviimiseks läheb juhtumiga tegelev VTA järelevalveametnik mesilasse esimesel võimalusel (hiljemalt järgneval tööpäeval). Võimalusel tuleb temaga kaasa ka PMA ametnik.

4. Proovi võtmine hukkunud mesilastest

4.1. Proov hukkunud mesilastest võimalike taimekaitsevahendite jääkide määramiseks võetakse juhtudel, kui kohapeal tuvastatud asjaolud viitavad võimalikule mürgistusele ja vastav rikkumine ei ole selgelt tuvastatav muude toimingutega.

4.2. VTA järelevalveametnik võtab tarust või taru vahetust ümbrusest kaks proovi hukkunud mesilastest (ca 200 ml). Mesilased tuleb korjata proovinõusse nii, et proovivõtu käigus ei toimuks nende saastumist pinnasega või muude taru ümbruses kasutatavate ainetega (nt sipelgatõrje pulber). Soovitav on korjata mesilased pintsettidega ükshaaval proovinõusse. Proovid pakendatakse selleks ette nähtud korras ja neile antakse tunnuskoode. Kui ühes mesilas on hukkunud mesilasi samaaegselt mitmes mesitarus, kogutakse kaks proovi erinevatest tarudest, kusjuures proov võib siis olla suurem kui 200 ml.

4.3. Mesiniku soovi korral võetakse vastuproov, mis pakendatakse nii, et seda ei ole võimalik rikkumata avada ja märgistatakse analoogselt põhiprooviga ning see jääb säilitamiseks mesiniku juurde.

4.4. Üks proov saadetakse Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) laborisse analüüsimiseks ning teine säilitatakse VTA piirkondlikus keskses.

5. Tegevus proovi analüüsitulemuste saamisel

5.1. PMK-st analüüsitulemuste (katseprotokolli) laekumisel edastab PMA järelevalveametnik selle koopia elektrooniliselt VTAlle ja elektrooniliselt või väljatrükitult posti teel mesinikule. Kui analüüsiga tuvastati taimekaitsevahendi jääke hukkunud mesilastes, analüüsib PMA saadud tulemusi, võttes arvesse kõnealuse toimeaine mõju mesilastele ning informeerib koos katseprotokolli koopia edastamisega tehtud järeldustest VTAd ja mesinikku. Analüüsi kulud kaetakse riigieelarve vahenditest kui proov on võetud ametniku poolt. Kui mesinik tellib mesilaste analüüsi ametnikega konsulteerimata, tasub ta analüüside eest ise.

5.2. Kui hetkeolukord annab PMA järelevalveametnikule põhjust kahtlustada, et mesilaste hukkumine võib olla tingitud taimekaitsevahendite kasutamise nõuete eiramisest, kontrollib samaaegselt PMA järelevalveametnik koostöös mesinikuga mesila lähiümbruses taimekaitsevahendite kasutust nii põllumajandustootjate kui ka teiste potentsiaalsete kasutajate (eraaiad, haljastus) juures. Vajadusel võtab proovi taimsest materjalist tuvastamiseks võimalikku kasutamisenõuete rikkumist.

5.3. Kui proovist ei tuvastata taimekaitsevahendi jääkide esinemist hukkunud mesilastes, toimub juhtumi põhjuste edasine väljaselgitamine VTA poolt.

5.4. Iga juhtumi jaoks avatakse logiraamat, mida osapooled täiendavad lisandunud infoga reaajas.

Kontaktandmed maakonniti:

Maakond	VTA järelevalveametnik	PMA taimekaitse järelevalveametnik
Harjumaa	Arvi Raie, 5657 0038	Tatjana Kuznetsova, 5399 4239
Hiiumaa	Piibe Kivisilla, 5697 9708	Helle Aasma, 510 4812
Ida-Virumaa	Eda Laas, 516 4094	Aare Mägi, 525 2278
Jõgevamaa	Arbo Kepp, 5331 1393	Jüri Siirmäe, 516 5097
Järvamaa	Hele-Mai Sammel, 5326 4669	Ülle Andrespok, 518 7875
Läänemaa	Tõnu Erik, 5663 1259	Tatjana Kuznetsova, 5399 4239
Lääne-Virumaa	Kaja Vainula, 5693 0410	Tea Sepajõe, 5558 3657
Pärnumaa	Hans Sibrits, 526 9825	Reeli Allika, 529 1095
Põlvamaa	Peep Mälberg, 523 3097	Peeter Protsin, 5333 8594
Raplamaa	Aavo Lumi, 5169817	Ülle Andrespok, 518 7875
Saaremaa	Andro Jürisson, 526 8188	Maie Hõbenael, 5330 2756
Tartumaa	Toomas Kalja, 505 3393	Margus Mandel, 510 0233
Valgamaa	Virgo Roose, 5340 9809	Piret Mitt, 510 1794
Viljandimaa	Velta Riisalo, 525 1937	Ene Salusaar, 525 2296
Võrumaa	Elle Horn, 503 2667	Benno Laks, 507 4319

Juhul, kui ei õnnestu saada otsekontakti VTA järelevalveametnikuga, võtta ühendust VTA üldnumbril 6051710.

VTA järelevalveametnikel ja PMA taimekaitse järelevalveametnikel on võimalus konsulteerida ja vajadusel kaasata menetlusprotsessi mesindusorganisatsioonide poolt esitatud mesindusala eksperte.

Usaldusmesinike kontaktid:

Maakond	Eesnimi	Perenimi	Telefon	E-mail
Harjumaa				
1	Heiki	Kruusalu	56279700	heiki.kruusalu@gmail.com
2	Ülo	Lippa	5230803	metsamesinik@hotmail.ee
3	Arvi	Raie	5168070	arvi.raie@vet.agri.ee
4	Andres	Tamla	56501056	andres@mesinikeliit.ee
5	Jaanus	Tõnisson	5079928	jaanustonisson@gmail.com
Hiiumaa				
6	Asko	Maivel	54616460	askomaivel.veevalaja@gmail.com
7	Uku	Pihlak	5052736	uku.pihlak.002@mail.ee
Ida-Virumaa				
8	Hagbard	Räis	5084450	hagbard.rais@gmail.com
Jõgevamaa				
9	Rain	Tõnson	5252863	raintonson@gmail.com
Järvamaa				
10	Aado	Oherd	56684075	aado.oherd@gmail.com
Läänemaa				
11	Rasmus	Paesüld	55929437	murka74@gmail.com
Lääne-Virumaa				
12	Aivo	Sildnik	5207459	asildnik@gmail.com
13	Maire	Valtin	58862088	maire@mesi24.ee
Põlvamaa				
14	Ulvi	Ajalik	56608028	ulvi@nouanne.ee
15	Aimar	Teever	5206783	aimar.teever.002@mail.ee
Pärnumaa				
16	Andres	Lilleste	56620100	andres.lilleste@gmail.com
Raplamaa				
17	Ene	Laur	5265517	ene.laur@neti.ee
Saaremaa				

18	Signe	Meisalu	56485085	signe.meisalu@mail.ee
19	Raul	Orglaan	56636901	raul@susimesi.ee
Tartumaa				
20	Tõnu	Hiiemäe	5049020	tonuhiemae@hotmail.ee
21	Janek	Saarepuu	56228046	jandrys@gmail.com
Valgamaa				
22	Kaja	Väärsi	53474771	vaarsikaja@gmail.com
Viljandimaa				
23	Aleksander	Kilk	5293589	aleksander.kilk@ttu.ee
24	Jorma	Õigus	56676234	jorma44@hotmail.ee
Võrumaa				
25	Matti	Urbanik	5290388	mati.urbanik@rmk.ee

Koostööjuhis on vastu võetud 04.04.2019 toimunud kohtumisel VTAs.

**Põllumees, hoolitse mesilinnu eest,
mesilind siis tänab sind, tarka põllumeest!**

Contra